

O Sibilah.

(Studija. — Spisal dr. Josip Lézar.)

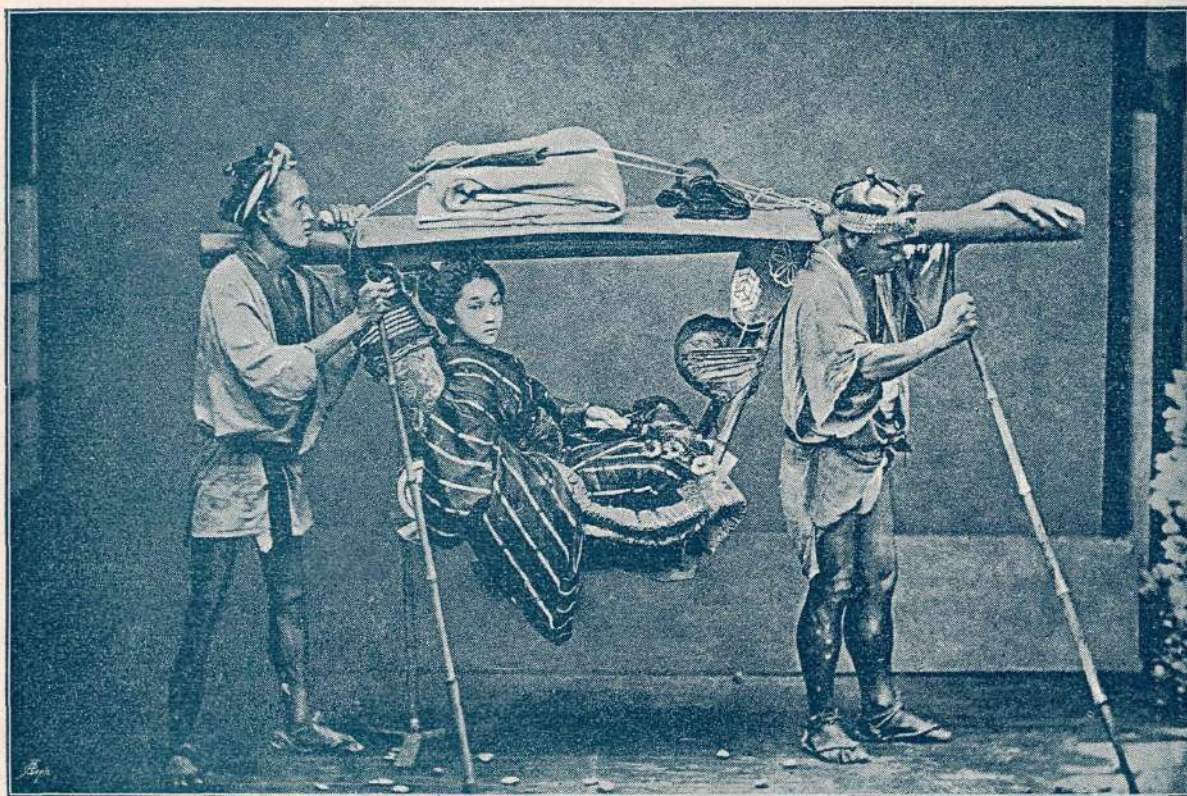

dkar sem vprvič bral prelepo Prešérnovo pesem: V spomin Andreja Smoleta, iz katere sta navedeni vrstici povzeti, pa do danes, mislim sem Bog vé kolikokrat na staro Sibilo. Kaj je bila, kdaj in kje je živila, kaj je prerokovala, kdaj in kje je

»Mogla umreti ni stara Sibila,
De so pernesli ji 'z doma persti.«

Prešéren.

umrla, zakaj ni mogla umreti drugodi, kakor na domači zemlji¹⁾ itd.? taka in jednaka vprašanja so mi belila mladostno glavo. Kaj več o Sibilah mi dolgo ni prišlo tiskanega pred oči. Le drobne mrvice so se mi od časa do časa podajale, ki so pa mojo radovednost le množile. Vendar sem si tekom časa ustvaril

Obraz iz japonskega življenja: V nosilnici.
(Po fotografiji.)

neko celotno podobo o Sibilah, katero ti hočem, mladi čitatelj, narisati v naslednjih vrsticah. Podoba ne bode sicer popolnoma jasna, ker si nekaterih črt ne upam naravnost potegniti, nekaterih barv ne določno označiti. Vendar upam, da bode tudi taka podoba kolikor toliko

prijala ukusu, zadostovala potrebam in zadovoljevala vedoželjnosti dragih čiteljev.

¹⁾ Iz katerega vira je zajel Prešéren to poročilo, nisem mogel pozvedeti. Je-li o tem komu kaj znanega? Pis.

1. Sibila je bila starim grškim in rimskim nevernikom na pol boginja in ob jednem prerokinja, ki je baje napovedovala božje odredbe in določbe o usodi mest in kraljestev. Mislili so si jo najprvo kot posebljeno božanstvo, ki se javlja v prirodi. Vsak studenec, potok ali reko poživlja, tako so menili stari narodi, nekov duh, katerega si je živahna domišljija kmalu predstavljala kot osebo.

Zato so kmalu začeli božje češčenje izkazovati onim skrivnostnim bitjem, ki so baje vladala po vodah, zlasti po zdravilnih vrelih (aquae, thermae, Heilquellen). Stavili so ob potokih in rekah oltarje in templje ter sadili dobre in loge. V njih so bojda prebivala ona božanstva, katera so si mislili najrajši ženskega spola. Tem polboginjam so kaj radi pridevali preroško, čarovniško in zdravilno moč. Take polboginje se imenujejo v grški mitologiji nimfe, ali posebič po kraju bivanja: drijade (drevesne), najade (vodne), oreade (gorske), okeanide (morske nimfe). Iz slovanskega bajeslovja jim moremo najlože primerjati vile, rojenice in žalik-žene. Kot posebno češčena božanstva te vrste imenujemo: Karmen to s podložno ji nimfo Kamen o ali Kasmen o. Ime Karmenta kot Kamena (Kasmena) je izvajati od canere (carmen), peti in prerokovati. Karmenta je bila po pravljici posebna varihinja ženâ, ki so ji v zahvalo ustanovile praznik vsakega 11. in 15. januarija, katero slovesnost so zvali karmentalije (carmentalia). Bila je Karmenta prerokinja, kakor Egerija, katera je po stari rimski pripovedki navdihovala drugega rimskega kralja Numo Pompilija (715—672 pr. Kr.), da je tako modro, milo in plodovito vladal. Častili so Karmento v nekem logu pred rimskim obzidjem, ob jednem s Kamenam i. Iz vrelca, ki je v tem logu izviral, zajemale so Vestalke vodo, katere so potrebovale v svoji službi. Znana je bila v Laciji tudi Juturna (od juvare, pomagati), kateri na čast so se praznovali v Rimu juturnaliije (juturnalia). V Tibur-u so častili nimfo in prerokinjo Albuneo, katero pa mnogi imenujejo naravnost Sibilo, v Minturnah v Kam-

paniji pa Mariko (Marica). Horacij omenja obe. Carm. 1, 7, 12 poje:

domus Albunae resonantis
et praeceps Anio ac Tiburni lucus et uda
mobilibus pomaria rivis.

Carm. 3, 17, 7:

qui . . . dicitur
princeps et innantem Maricae
litoribus tenuisse Lirim,
late tyrannus.

Skoro kakor naštete nimfe, opisujejo tudi Sibile; stanovale so tudi one ob vodah in po jamah. Povdarja se o njih pri starih pisateljih, da so bile device, vseskozi zdržne in da so bile uprav zato v tako tesni zvezi z božanstvom, katero jih je navdihovalo, da so napovedovale prihodnje reči.

Znamenito je, kako razlaga stari neverniški zgodovinar Amijan Marcellin (I, 21—29) ona znamenja, iz katerih so se napovedovale prihodnje reči v orakljih in sibilskih izrekih. Taka znamenja so bila: samotno leteči tiči (ὄωνοί, glasovi (φῆμαι), slučajne pomenljive okoliščine (σύμβολα) in darilna znamenja (θυσία). Po trditvi imenovanega pisatelja ne vedó prihodnosti tiči ali Sibile, marveč bogovi, ki jo iz ljubezni do ljudij razodevajo po znamenjih. »Avgurija in avspicija (spoznavanje in napovedovanje prihodnosti iz naravnih prikaznij, posebej iz tičjega letanja in petja, iz zobanja izbranih kokošij itd.) ne zavisé od tičev, katerim je prihodnost neznana, — temu pač pritrdi najpreprostejši človek — marveč božanstvo vodi tiča, da leti tako in ne drugače, da glas iz njegovega grla, hitro ter rezko, ali pa počasi in nežno plapotajoča perot naznanja prihodnost. Dobrotno božanstvo napoveduje namreč prihodnost tudi po takih sredstvih; bodisi ker ljudje tako zaslužijo, bodisi, da jim skazuje tako svojo dobrotljivost.« — »Strokovnjaki morejo«, pravi dalje Marcellin, »spoznavati prihodnje dogodke tudi iz živalskega droba, kjer se kaže prihodnost v raznih oblikah. V tej znanosti je ljudi prvi poučeval neki Tages, ki je po pravljici v nekem kraju Etrurije nagloma stopil iz naročja materi zemlji. — Prihodnost se razodeva tudi po srcu človeškem, če je

v navdušenem stanju. Kar torej ljudje v takem stanju govore, ni njih duševna last, marveč božja, ki ljudi navdihuje. Solnce namreč, ali kakor pravijo naravoznanci, svetovna duša meče naše duše iz sebe kot iskre ter jih vsposablja prihodnost spoznavati, kadar so močno razvnete. Tako umevamo, kar Sibile tolikrat trdijo, češ, da gori v njih, ker jih žge in peče silna moč plamena. Razven tega morejo prihodnost naznanjati tudi doneči ali zveneči glasovi, posebni primerljaji, celó grom in blisek, strela, bliskavica in zvezdni utrinki.« Prav v tem zmislu trdi tudi Ciceron (de nat. deor. 2, 4 in de divin. 1, 32), da nam znamenja prihodnosti dajejo bogovi; če se je v njih kdo motil, ni iskati krivde v bogovih, marveč v ljudeh, ki so znamenja naopak razlagali.

2. Ime Sibila (Σιβύλλη) treba izvajati iz grškega jezika. V eolskem narečju pomenja namreč σίος to, kar v atiškem θεός: bog; in βύλη ono, kar atiški βουλή: sklep; σιβύλλη je torej σιῶ βύλη = θεῶ βουλή, božji sklep. V prenesenem pomenu pa so se Grki oprijeli tega imena za lastno imé ženâ, ki so imele baje dar prerokovanja. Od Sibil pa sta izvajati glagola: σιβυλλάνω, prerokovati kot Sibila, in σιβυλλιάω, radovati se sibilskega prerokovanja, in ime σιβυλλιστής, prerokovalec, vedeževalec.

3. Najstarejši pisatelji govore samo o jedni Sibili. Ker so pa razne pokrajine in razna mesta trdila, da se jim je prikazovala kakšna Sibila ter jim napovedovala prihodnje reči, nastalo je mnenje, da je potovala jedna in ista Sibila od kraja do kraja. Naposled pa tudi to ni več zadoščalo človeški domišljiji: jeli so ločiti več Sibil, ki so baje živele na raznih krajih. Vendar se njih število ne navaja vedno jednako pri starih pisateljih. Znamenito je poročilo Pavzanijevo¹⁾, ki loči štiri Sibile: 1. Hero-

fila, doma iz Marpesa (Marpessus) pri Troadi. Vedeževala je po raznih krajih Male Azije in po Grškem. Eritreji v Joniji so jo za svojkinjo proglasili in zato se imenuje tu in tam tudi Eritrejska Sibila. V Eritrah se je namreč častila boginja Atena. Zato so se tam rade mudile Sibile. Še celó ob času Aleksandra Vélikega so bile tam po poročilu starih pisateljev. 2. Neka starejša brezimna Sibila, katere domovina se iz Pavzanija ne more določiti; bržkone je ona, ki se pri drugih pisateljih imenuje Libijska. 3. Kumejska ali Kumanska iz Kum (Cumae, arum) v Kampaniji v Sp. Italiji, in 4. Hebrejska, ki se imenuje tudi Babilonska ali Egipčanska. Kakor se kaže, namerja Pavzanija z imenovanjem štirih Sibil označiti le njih štiri glavne vrste, namreč: 1. Libijsko kot najstarejšo. 2. Malo-azijsko ali Grško. 3. Rimsko in 4. Orientalno.

M. T. Varron (r. l. 116., † l. 27. pr. Kr.), katerega prijatelj Ciceron imenuje vseobsežnega pisatelja (universalem polygraphum), našteva deset Sibil: 1. Perzijsko. 2. Libijsko. 3. Delfsko. 4. Kumejsko ali Kumansko v Spodnji Italiji.¹⁾ 5. Eritrejsko.²⁾ 6. Samijsko. 7. Kumansko z imenom Amalteja, ali kakor jo drugi imenujejo: Demofila ali Herofila. 8. Helespontiško. 9. Frigijsko, ki je vedeževala v Anciri in 10. Tiburtinsko na Laškem z imenom Albunea.³⁾ (Konec.)

¹⁾ Nekateri imenujejo to Sibilo Cimerijsko po mestu Cimeriju, v obližju Kum v Kampaniji.

²⁾ To mnogi zamešavajo s Kumansko (št. 7.), ker so bile Eritre (Erithrae, arum) sosedno mesto Kumi v Joniji (Cuma. ae, ali Cume, es, mesto na Lokrenskem polju blizu Troade). Aristotel in za njim drugi zamešavajo Eritrejsko s Kumejsko (št. 4.). mogoče zato, ker se trdi, da je ta tudi v Kumah vedeževala, kjer se je zbiralo več Sibil, bodisi, ker so hotele pokazati, da več vedó, nego Apolon, ki je imel tu svoje preročišče (orakelj), ali pa, ker so hotele služiti Apolonu, ki je samo po ženskah prerokoval.

³⁾ Prim. zgorej str. 417 a.

¹⁾ Descr. Gr. X, 12.

seveda preodkrito. Angelina ni vedela, kaj bi rekla. Iz zagate ji pomaga mati:

»Vicenzo, vi se šalite. Srčne tajnosti se ne prodajajo.«

»Ne mislim tako, milostljiva, prosim, oprostite. Šala je bila, res, le šala«, opravičeval se je Vinko prav brez zadrege. »Kakor sem prej rekel: čudak sem. Ne vem, ali bi moja soproga rada pritrjevala vsem mojim čudnim nazorom.« Sedaj je pogledal Angelino, kakor da jo hoče opomniti zadnjega dogodka med njima; ona se pa ni ozrla vanj.

»V zakonu se človek preobrne«, pomaga zopet gospa Annetta. »Jaz upam, da se to zgodi tudi z vami. Ne zabite nas povabiti na svatbo, prosim, Vicenzo.«

»Tudi mene«, dodá skoro zbadljivo Angelina, in ko sta stopala za materjo iz sobe, reče še ona bolj tiho:

»Če bode vaša izvoljenka Slovenka, pa ne pojdem!«

Vsi trije so se vrnili prav slabe volje k ostalim gostom. Nekateri so se že pripravljali, da odidejo domov.

Gorčič in sin sta se odpeljala poslednja. Stari je bil posebno vesel in Vinku neprenehoma hvalil gostoljubnost Marinijeve hiše, ljubeznivost njegove gospodinje in veliko doto njene hčerke. Vinko skoro ni slišal, kaj mu oče pripoveduje, zakaj premišljal je današnje dogodke, in skoro nehoté primerjal pretirano vedenje gospe Annette in Angeline nasproti naravnemu kretanju gospodične Slavice.

(Dalje.)

O Sibilah.

(Studija. — Spisal dr. Josip Lézar.)

(Konec.)

4. V rimski dôbi sta bili najmenitnejši Eritrejska in Kumejska Sibila v Sp. Italiji. Jedni izmed teh dveh se pripisuje znana kupčija s sibilskimi knjigami.¹⁾ Kakor namreč pripoveduje pravljica, prišla je bila neka starka vedeževalka (Eritrejska ali Kumejska Sibila) k petemu rimskemu kralju Tarkviniju Starcu (Priscus), ali kakor hoté drugi, k sedmemu kralju, Tarkviniju Prezvetnežu (Superbus) ter mu ponudila na prodaj devet knjig, polnih prerokovanj o prihodnji usodi rimskega kraljestva, za tristo macedonskih zlatov kovanja Filipovega (Philippei). Kralju se knjige zdé predrage; zato jih ne

¹⁾ Varon jo pripisuje Eritrejski, Vergilij pa Kumejski.

mara kupiti. Ker jih pa starka le ponuja, zapodi jo kralj naposled nevoljen. Starka gré in sežgè na bližnjem oltarju, kjer so se bogovom sežigale daritve, vpričo kralja tri knjige. Kmalu pa se vrne h kralju s šestimi knjigami ter mu jih s silno nadležnostjo ponuja za isto ceno, kakor prej vseh devet. Kralj jo zopet zapodi, a ona zopet odide ter sežgè še tri knjige. Na to se vrne h kralju z ostalimi tremi knjigami ter zahteva zopet tristo zlatov. Da se stare sitnice odkriža, kupi kralj ostale tri knjige za zahtevano svoto.

Knjige te, ki so baje naznanjale prihodnjo usodo rimske države, shranile so se skrbno v novo pozidanem Jupitrovem templju na Kapitoliju. Kralj jih

je postavil pod neposredno državno nadzorstvo dveh duhovnikov (duumviri, sacerdotes Sibyllini), ki sta imela ključ do njih. Pozneje se je nadzorstvo izročilo posebnemu odboru deseterih in še pozneje petnajsterih zaupnikov (decemviri, quindecemviri), katerim sta bila pridejana dva dobro grški govoreča tolmača. Le senat je smel dovoliti, kdaj naj se pozveduje iz teh svetih knjig usoda državina (adire libros sibyllinos), kar se je zgodilo le ob posebnih nevarnostih ali čudovitih dogodkih. Skoro vselej, kadar so si Rimljani v velikih nesrečah iskali sveta v sibilskih prerokbah, sezidali so kakemu bogu na čast nov tempelj ali pa so uvedli nov praznik.

Ko je bil leta 83. pred Kr. pod Sulo pogorel Jupitrov tempelj na Kapitoliju, zgorele so tudi sibilске knjige. Zaradi tega je bila velika žalost po rimski državi. Da se božanstveni sklepi o prihodnji usodi rimske države vsaj deloma nadomesté, pošiljal je senat l. 76. pred Kr. na predlog konzula K. Kurijona odposlance na Grško in v Malo Azijo nabirat sibilskih rekov, v kolikor so se bili ohranili po pisanih zaznamkih ali po ustnem izročilu. Nabrali so res v Eritrah in po drugih krajih kakih sto rekov, ki so se zopet prav tako varno na Kapitoliju shranili. Cesar Avgust jih je dal prenesti v tempelj Apolonov na Palatinu. Spopolnjevali so jih pod Neronom in Julijanom Odpadnikom. Naposled je dal sežgati te knjige z Apolonovim templjem vred krščanski cesar Honorij.

Pisani zaznamki dozdevnih sibilskih prerokovanj so se nahajali sicer tudi še drugodi. Kar pa se nam je od teh prerokb ohranilo v odlomkih pri starih pisateljih, to je tako malo in tako nejasno, da si samo iz tega ne moremo ustvariti prave podobe o glavni vsebini sibilskih nauk. V Mali Aziji in po Grškem so bili taki pisani zaznamki sicer samo v rokah posameznikov, vendar so bili pomenljivi za razvoj verstva po tistih krajih. Sibilistika je bila namreč že po svojem bistvu prav pripravna, da je pomagala širiti tedanje verske nazore med pogani, zlasti še, ker

je bila navadno brezimnega postanka in se je torej toliko lože množila in dopolnjevala. Še važnejši pa so bili sibilski reki v Rimu, kjer so jih imeli pod državnim nadzorstvom, ker so se baje nanašali samo na rimsko državo. Razven opisane državne zbirke so se nahajale sicer v Rimu tudi še zasebne zbirke, katere pa je državna oblast, če je le mogla, jemala in uničevala, ker so se sibilski reki obračali tudi v škodo verskemu in državnemu redu.

5. Od starih neverniških Sibil in njihovih rekov pa moramo ločiti judovske in krščanske. Kakor so namreč Grki in Rimljani s pomočjo sibilskih rekov širili svoje verske nazore, prav tako so se bili tudi nekateri Judje priprijeli tega skrivnostnega pripomočka za razširjanje svoje vere. Kolikor se more izpričati, jele so se med Judi najprej v drugem stoletju pred Kr., in sicer iz Aleksandrije, širiti dozdevne sibilске prerokbe. Uspeh je moral biti dober, zakaj kmalu so jih posnemali nekateri drugodi živeči Judje, potem pa tudi nekateri krivoverni kristijani. Tako skrivnostno vedeževanje se je širilo do tretjega in četrtega stoletja po Kr. Napravljale so se tudi zbirke dozdevnih sibilskih preiskovanj, s katerimi se je zagovarjalo judovstvo, oziroma krščanstvo, nasproti poganstvu. Zbirka, ki se nam je ohranila do današnjih dni, nastala je polagoma od drugega stoletja pr. Kr. pa do četrtega po Kr. Sestavili so jo deloma Judje, deloma pa krivoverni krščanski Hilijasti.¹⁾

Vseh sibilskih knjig štejemo danes v najnovejši izdaji Friedliebovi iz l. 1852. štirinajst. Med vsemi najjemenitnejša je tretja knjiga. Sibila, kateri se prideva ta knjiga, pravi, da je sinaha Noetova, s katerim se je v ladiji rešila ob vesoljnem potopu. Dalje trdi, da jo je Bog izbral kot oznanjevalko božjih sklepov in naredb od začetka pa do konca sveta. Potem pripoveduje stvarjenje

¹⁾ Hilijasti (Tisočniki) so, napačno razlagujoč Skrivno razodenje sv. Janeza (20, 2. 3. 4. 6.), učili, da bode Mesija koncem dni vladal na zemlji v presrečnem mesijanskem kraljestvu, v katerem se bodo pravični tisoč let z Rešiteljem veselili. Potem bo še le vstajenje mrtvih in poslednja sodba.

sveta, napačnost ljudij v Noetovem času in vesoljni potop. Opisuje, kako bodo nastali iz Noetovih potomcev štirje veliki, v Aziji gospodujoči narodi: Perzi, Macedonci, Selevcidi in Ptolemejci; kako bodo osnovali slavna kraljestva, ki pa bodo neslavno porušena. S posebno ljubeznijo se mudi pri judovskem ljudstvu, prerokuje prihodnjega Rešitelja, njegove čudeže, smrt in vstajenje ter napoveduje preganjanje učencev in vseh spoznavalcev njegovih. Nazadnje opisuje usodo večnega Rima, prihod Antikristov in konec sveta. Nekatero točke iz življenja in trpljenja Mesijevega so na dolgo in široko opisane.

6. Gledé na zanimivo vsebino tretje sibilske knjige so nekateri stari, preprostoverni krščanski pisatelji in apologeti jako cenili sibilske knjige sploh, posebej pa še tretjo knjigo. Razven svetega pisma, ki se je vsikdar imelo po besedah svetega Gregorija Velikega za »pismo, poslano ljudem od Boga«, ni je morda knjige, ki bi bila v neki dôbi tolike veljave, kot sibilske knjige. Cerkevni pisatelji: Herma, sv. Justin, Teofil, škof Antijohijski, potem Klement Aleksandrijski, zlasti pa »Cicero christianus«, Laktancij, in drugi se teh knjig večkrat spominjajo z največjim spoštovanjem. Zadnji se celo nanje sklicuje¹⁾, dokazuječ poganom, da je njih vera napačna, zakaj — tako govori — vse Sibile, zlasti pa Eritrejska, ki je od drugih imenitnejša, oznanjujejo jednega Boga. N. pr.

Εἷς θεός, ὃς μόνος ἐστὶν ὑπερμεγέθης, ἀγέννητος.
Jeden je Bog, samo jeden je Stvarnik najvišji, nestvarjen.

Ta je jedini, najvišji Bog, ki je ustvaril nebo, in razpostavil po njem solnce, luno in zvezde; ki je ustvaril rodovitno zemljo ter jo krog in krog obdal s širokim morjem:

Ἄλλα θεός μόνος εἷς, πανυπέριστατος, ὃς πεποίηκεν Οὐρανὸν, ἡλίον τε καὶ ἀστέρας, ἡδὲ σελήνην, Καρποφόρον γαῖάν τε, καὶ ὕδατος ὄμβρατα πόντου.
Bog je le jeden, ki biva med vsemi najvišje, ki
vstvaril
Sinje nebo je in solnce rumeno in zvezde in
luno

In rodovitno zemljó ter morja šumeče valove.

¹⁾ Prim. Divin. Instit. L. I. De falsa religione, c. VI.

Ker je torej Bog jedini Stvarnik celega sveta in vseh rečij na zemlji, mora ga vse, kar leze in hodi, častiti:

Αὐτὸν τὸν μόνον ὄντα σέβασθ' ἡγήτορα κόσμου,
Ὁς μόνος εἰς αἰῶνα καὶ ἐξ αἰῶνος ἐτύχθη.

Njega, ki sam je na svetu Gospod in Stvarnik, molite,
Vekomaj njega, ki večni je sam, spodobno častite.

Podobno govori druga Sibila, oznanujoč besedo božjo:

Εἷς μόνος εἰμι θεός καὶ οὐκ ἔστι θεός ἄλλος.

Jeden sem pravi, jedini Gospod, razven mene ne drugi.

Pozneje, gotovo pa že od petega stoletja sem, ko se je bilo pozvedelo, kakošnega izvira da so bile te knjige, izgubilo se je bilo gori opisano spoštovanje in njih veljava — kar je čisto naravno — skoro do cela: knjige te so pozabili popolnoma.

Še le v šestnajstem stoletju so jih protestantje zopet spravili na dan iz zaprašenih omar in predalov. Bilo je tedaj samo osem knjig znanih in še te niso bile celotne. Početkom tega stoletja pa je našel Angelo Mai v Milanski knjižnici rokopis XIV. knjige ter jo dal na svetlo l. 1817. Nekoliko let pozneje je zasledil še IX.—XIII. knjigo ter jih objavil l. 1828. po dveh Vatikanskih rokopisih.

7. Oblika teh judovsko-krščanskih prerokb je, kakor je spoznati iz gori navedenih vzgledov, prav ona, kakor starih poganskih. Zložene so v grških šestomerih, v jeziku, podobnem Homerovemu, ki je tu in tam prijeten in gladko tekoč, drugodi pa trd in teman. Judovske in krščanske namišljene Sibile opisujejo usodo neverniških narodov do one dôbe, v kateri so živele, oziroma v kateri je živel brezimni pisatelj. Na to pa so navadno pristavljene obljube, ali pa grožnje in žuganje za bližnjo prihodnost. Nevernikom kažejo gnusobo malikovalstva ter njih grde pregrehe; opominjajo jih k pokori, dokler je še čas, češ, da bodo trdovratni strašno kaznovani.

Zbirka teh prerokb, kakoršno imamo dandanes, nikakor ni urejena. Posamezni verzi so večkrat neredno združeni, to in ono se večkrat ponavlja, in marsikaj je tako nejasno, da se ne dá razvozlati. Na prvi hip se opazi, da so čitatelji v starih časih prejšnjim zaznamkom sami

dostavljali, popravljali jih in iz drugih zbirk dopolnjevali, kakor se jim je ljubilo.

Pri tem neredu in tej nejasnosti niti ni vsikdar trdno določiti, kaj je judovskega, kaj pa krščanskega izvora. Starejši odlomki so brezdvomno judovski, mogoče celo, da so predelani stari poganski oraklji. Najstarejši in gotovo judovski odlomki so v prvem delu III. knjige, katera vsebino smo v glavnih črtah podali že zgoraj. Drugi del III. in večina poznejših pa je krščanskega izvora. Gotovo krščanskega izvora je znamenito mesto v V. knjigi v. 256—259:

Εἰς δὲ τις ἕσεται αὐθις ἀπ' αἰθέρος ἕξοχος ἀνὴρ,
Ὁ δὲ παλάμας ἤπλωσεν ἐπὶ ξύλον πολύκαρπον
Ἑβραίων ὁ ἀριστος, ὃς ἠέλιόν ποτε στήσεν,
Φωνήσας βήσει τε καλῆ καὶ χεῖλασιν ἀγνοῖς.

Zopet se bode povrnil z neba junak preizvrstni,
Ki je raztegnil roké na les rodovitnega križa,
Judov najboljši, ki solncu nekđaj je ukazal postati,
Z lepo, mogočno besedo govoril in čistimi ustmi.

Le temu se moramo čuditi, da se Jezus, Rešitelj sveta, istóveti z Jezusom (Jezuva), sinom Navetovim.

Dandanes nam služijo ohranjene sibilске knjige v spoznavanje verskih idej, kakor so se bile razvile med palestinskimi Judi za časa Makabejcev in med egiptovskimi Judi v dóbi neposrednje pred Kristusom in pozneje.

Za spoznavanje grškega jezika niso posebne pomembe, ker imamo dovolj drugih virov iz te dóbe, in ker so brezimni pisatelji radi posnemali Homera, oziroma rabili njegove besede in oblike, ali pa nove kovali po njegovih vzorih.

Na vprašanje v zadnji (9.) številki »Dom in Svet«-a, str. 416, zakaj stara Sibila ni mogla umreti, nego na domači zemlji, spomnil me je blagovoljno gospod Fr. Podkrajšek, načelnik postaji na Savi, kratkega sestavka g. V. K. v »Ljublj. Zvon«-u l. 1882, str. 696 sl., z napisom: »Dva verza Preširnova«. Tam je na koncu sestavka čitati, da so nekatere Sibile jako dolgo živele. Eritrejska Sibila je bila od Apolona toliko dnij življenja prejela, kolikor je bilo peska na obrežju njene domovine, toda s tem pogojem, da zapusti domovino in nikdar več ne vidi rodne zemlje. Šla je torej v Kume v Sp. Italiji in živele ondu neskončno dolgo, da si je naposled sama želela smrti in jo našla po pismu, ki je bilo s prstjo iz njene domovine zapečatenó. (Preller, Röm. Myth. str. 266.) Pis.

Ilirstvo pa Slovenci.

(Književno-povestniška črtica. — Spisal *Andrej Fékonja*.)

(Konec.)

Pazven tega je tudi politiško strahovanje v Slovencih posebno od l. 1841. zaduševalo razvitek ilirske ideje. Kako so nekatera poglavarstva pri nas tedaj gledala na ljudi, ki so se navduševali in delali za ilirstvo, o tem naj tu navedem, kar pripoveduje naš »Ilir«, St. Vraz. Piše v Zagrebu 14. dec. l. 1841. (ilir.): »Našel sem tukaj pri mojem prihodu mnoge liste, iz katerih sem razbral, da na-me ne pazi samo Štajer, temveč vsa

gornja Ilirija — dá pač ves v državni razdelitvi znani »Innerösterreich«. V Koroški — Celovcu — so že dva bogoslovca pred policijski sod pozvali, za katera so zvedeli, da sta z menoj v pismeni zvezi. Iz današnjega jednega lista sem zvedel, da je neki Bezirkscomissär iz Celjskega okraja okrajnemu upraviteljstvu objavil, da sem pri njem bil z dr. Kočevanjem v nekakšni, kakor on pravi, čudni obleki, razširjajoč nekakšne pesme med ljudstvom. (Jaz sem upravo tedaj imel pri sebi Vukovo Bečko